

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 39.

A' Magyar Kurir 68.-dik darabjához.

Folytatása a' 402 -dik lapon felbe maradott
tziikkelynek.

Az ide való levegőnek alkalmatlanságot elnem mellőzhetjük, melly abban áll, hogy ottan ritkán esik az esső; néhánykor két esztendeig sem. Ez által ugyan semmit sem vesz el a' levegőnek jósága, mivel a' passát-szél mindenkor megszokta azt frissíteni, hanem a' termések és állatok sokat szenvednek a' miatt. Ennek a' szárazságnak okául a' passát-szélnek nagy szárazsága tétetődik, és a' szigetnek más szigetektől és száraz földektől való nagy meszsége.

Mind ezek mellett is igaz az, hogy ennek a' szigetnek levegője mintegy 50 esztendővel ennekelőtte egy kevésbé nedvesebbé lön; hogy ennek a' szigetnek szorgalmasabb művelése utánn abban sokkal több esső esik, és hogy az ott uralkodni szokott szárazság nem olyan nagy és nem olyan sok mint volt ennekelőtte, és hogy most a' hosszasan tartó szárazságtól tartani nem lehet. Noha termékenylennek lenni láttatik, mindazáltal a' tengeri partokat kivéven a' magasabb vidékek igen termékenyek, és noha a' föld követes, noha ritkábban esik ottan az esső mint ma-sutt, még is mindazáltal minden bőven terem.

Az eredeti képen honnyi és vadon nevedő plántái a' Sz. Helena szigetének szűken vannak. De mivel építésre való, és tűzello fával bővölködik, melly erre a' szigetre nézve igen hasznos tziikkely, arra való nézve ennek a' szigetnek egy kormányozója maga plántált fákat, mellyek igen szé-

pen megnöttek. Honnyi gyümöltsei tellyességgel nintsenek. Arra való nézve mind járt eleinte arról gondolkodtak a' lakosok, hogy idegen terméseket plántaljanak, nevezetesen alma, és baratzk fákat, leginkább pedig Yams és patata fákat, mellyek ottan gyökeret vevén nagyon elszaporodtak, és sok gyümöltöt hordanak. Mivel másféle gyümöltse nintsen, sem a' föld, sem a' levegő kedvező nem lévén, a' búza, árpa, s más efféle földgyümölt, nem teremmellyre nézve kéntelenek a' lakosok azokat idegen földön venni, és magokhoz vinni. Az alma, és körtvely igen jó izü, a' tseresnye, az egres tellyességgel meg nem terem, ellenben a' kassának nagy előmenetele van. — Melly sokféle termései legyenek 's lehetnének ennek a' szigetnek, annak elegendő példáját adta az Oberster Broche kertje, mellyben Európai, Afrikai, napkeleti, Chinai, Amerikai, és Australiai plántákat bőséggel lehet találni.

A' lakosoknak eledele marhabus, juh-hus, malatzhús, 39 féle hal, tsiga, sokféle szelid állat. A' közönséges főzelékek a' földi alma, Yams, Portulak, bab, borsó, zeller. Szinte úgy alma is igen sok vagyton, zitrom, dinnye, éz ananas; a' kenyér és a' viz ott igen jó. Bort és más italokat külföldről visznek a' szigetbe. Egyátallyában szükség meg jegyezni, hogy minden esztendőben legalább 4 nagy élelemmel megterhelt, hajók Angliából, nem külömben több kissebb hajók a' jó remény-ség fokából Sz. Ilona szigetébe mindenféle élelmet, legfőképpen pedig füstölt húst, létsinált főzeléket 's. m. e. nem külömb-

ben sokféle fabrika- és kézműves partékákat hoznak. Ezek a hajók Sz. Helenára vajat, juhot, búzát, bort, és más egyéb elcséget visznek. Mind a kétféle hajók rész szerént a kormányzéknek, rész szerént pedig magános személyeknek is kénytelenek vámot szorgalmasan fizetni, és úgy nézettetnek, mint a szigetnek tulajdonképen való kereskedő hajói. Ezeken kívül még az oda kikötő napkeleti Indiai kereskedők is ottan sok portékát eladnak. Melyre nézve az oda való kalmár boltok európai és napkeleti indiai produktumokkal vannak gazdagon megrakva. De azon sok pénz, melly a szigetén folyamatosan vagyon, az a nagy nyereség, mellyet a hajósok az oda való lakosoktól, és ezek a hajós kereskedőktől vesznek, okozza, hogy ott minden kismondhatatlan drága. És azért négyszer drágábban él Sz. Honában az ember, mintsem Londonban. Egy újabb és hitelt érdemlő utazó fizetett ott egy ebédlő háznál valami kevés sódarért, salátáért, kenyérért, és néhány kistsin pohár rumért, nem kevesebbet 26 hollandiai forintot, melly majd annyi rényes forintokat tesz. Egy napkeleti hajós kapitány pedig azon a szigeten kevés órák alatt sok ezer forintokra kelő portékát adott el, pedig mind arany pénzben. A sok pénz többnyire a hadi hajóktól, és a napkeleti indiai kereskedő hajóktól származik.

A Sz. Heléna szigetének népessége 2500 főre tétetődik; ezeken kívül 200—800 szabad négereket, avagy Afrikai feketét, és 500—600 őrző katonákat kell számlálni. A kereskedő társaságnak tisztviselői ezen kívül vannak, s minnyájan a mezei gazdaságból és hajókázásból élnek. A lakosok az esztendőnek kilentz hónapját az ő mezei jószágaikban töltik el, és csak akkor mennek azon szigetnek városába, midőn a napkeleti kereskedők Februarius hónapjától fogva Mártziusig ottan megfordúlnak. Az abban lévő legnevezetesebb város Sant-James-Town; melly a ki-

kötő-helynek hátulsó részében egy keskeny völgyben fekszik, a melly völgy mintegy egy fertály óra hosszaságú és mind a két oldalról magas hegyekkel van körülveve. Az egész városnak nagysága három vagy négy útzából áll, mellyek közt az északról dél felé futó főútza leghosszabb s legszelessebb; mindenik szép lapos kövekkel van kirakva, mellyeknek építetése egészen a levegőhöz van alkalmaztatva; a házak is mind kőből vannak építve és szépen kifestve. A közönséges épületek közt legelső figyelemességet érdemelnek a kormányozónak lakhelye és a templom. Az elsőnek első oldala a kikötő hely felé van építve, belső része igen pompás; többnyire minden szobái persiai szőnyegekkel és napkeleti posztókkal vannak felékesítve. Az a mellett levő szép kertben ritka plánták találhatók. A templom egy szabad útzán áll, mellynek tornya igen szép, és ékes; attól nem messze van a billiárdszóba, melly hasonlóképen igen ékes épület, és egy vendégház is, mellyben lakni is lehet. A játkuésző hely is figyelemességet érdemel. A mint már fellyebb megmondottuk, a lakosok az esztendőnek nagyobb részét a magok falusi jószágaikban töltik el, mellyeket a szabados fekete emberek által műveltetnek, a kik szerencsétlenül élnek, mivel szüntelen való perek lévén egymással azon szigetet úgy tartják, mint valamely számkivetésnek helyét, és abban foglalatkodnak, hogy esztendőnként egyszer Angliába mehessenek. Ezeknél is szerencsétlenebbek az Angliai tisztviselők, haditisztek és katonák, és azokat az órákat, a mellyekbe az ő megszabadulások elkövetkezik, olvassák.

Ezeknek az ő szomorú életeket egyedül a hazájokha vissza térő napkeleti kereskedők szakasztják félbe, és az a nap örövendetes nap a Sz. Helénai lakosokra nézve.

(A többi következik).

D. D. S.